

Beslutad av: regionstyrelsen 2019-12-17 § 367

Dnr: RS 2019-01844

Giltighetsperiod: 2020-01-01 till och med 2022-12-31

Handlingsplan för överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället 2020–2022

Förord

Samverkan mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället är viktigt när visionen om Det Goda Livet ska förverkligas.

Denna handlingsplan är framtagen gemensamt mellan det civila samhället och Västra Götalandsregionen. Den bygger på ett utvecklingsarbete som gjordes under 2015–2018 genom en av regionfullmäktige tillsatt beredning som utgick från den överenskommelsen som antogs av regionfullmäktige 2014-11-25, § 174. Denna överenskommelse tillkom genom ett brett samarbete mellan det civila samhället och Västra Götalandsregionen.

Det civila samhällets olika aktörer, både de som arbetar med opinionsbildning och demokrati - röstbärarna - och de som driver verksamheter i form av att vara utförare av välfärdstjänster, är viktiga för målet att stärka välfärden. Många organisationer är väsentliga för samverkan med hälso- och sjukvården medan andra är inspirerande samarbetspartners inom den regionala utvecklingen.

Västra Götalandsregionens förhoppning är att denna handlingsplan ska realisera, utveckla och förverkliga ambitionen om ökad samverkan med det civila samhället, med avsikt att upprätthålla och utveckla vår välfärd. På samma sätt önskar det civila samhället påvisa möjligheterna, och även se förverkligande, i praktiken där det civila samhället och det offentliga samverkar för invånarna i Västra Götalands bästa. Varje organisation väljer självständigt med utgångspunkt i sin egen verksamhetsidé om de vill delta.

Nu vill Västra Götalandsregionen och det civila samhället utveckla det gemensamma arbetet ytterligare. Syftet med denna handlingsplan är att bli mer operativ än vad arbetet under tidigare mandatperiod kunde åstadkomma och där det kommande arbetet ger goda effekter direkt för både invånare, region och för de involverade organisationerna.

Johnny Magnusson

Ordförande i regionstyrelsen

Jan Linde

Representant för civilsamhället

Innehåll

Inledning	4
Syfte med handlingsplanen	5
Överenskommelsen	5
Prioriterade utvecklingsinsatser och utvecklingsområden	6
Genomförande och uppföljning	8

Inledning

Västra Götalandsregionen (VGR) är en politiskt styrd organisation som har uppdrag inom hälso- och sjukvård samt regional utveckling. Visionen *Det goda livet* är grunden för allt arbete om hur Västra Götaland kan utvecklas för att vara en attraktiv region att bo och verka i. Det goda livet för invånarna innefattar bland annat god hälsa, boende, arbete, utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhället. Det innefattar också att VGR ska möta behoven hos barn och ungdomar, ta tillvara alla personers möjligheter oavsett bakgrund, funktionalitet eller förmågor och skapa en god miljö där de förnybara systemen värnas med en hållbar utveckling som skapar resurser för alla. De utmaningar vi står inför uppmärksammas i VGRs fyra måldokument och där samverkan med det civila samhället är avgörande för genomförandet.

Det civila samhället har under lång tid utvecklat välfärdstjänster, är initiativtagare, står för social sammanhållning, värnar individuell och gemensam utvecklingen, skapar intressesammanslutningar och är röstbärare. Detta är en vital kraft i vårt samhälle där demokratin finns med som ett fundament. För att möta de utmaningar som finns i samhället idag behöver VGR och det civila samhället samverka.

”Det civila samhället, dvs. den del av samhället, som är skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen, är av central betydelse för demokratin och har flera viktiga funktioner. Att medborgare fritt kan gå samman, organisera sig och med gemensam kraft kanalisera sina intressen till de politiska beslutsfattarna är en förutsättning för en fungerande demokrati. Det civila samhället verkar som demokratiskola, röstbärare och opinionsbildare, skapar samhällsnyttig verksamhet inom olika sektorer och bidrar till gemenskap och tillit mellan människor.

Det civila samhället engagerar mer än sex miljoner människor i Sverige. Över hälften av befolkningen gör varje år någon ideell insats i föreningslivet. Människor engagerar sig för jämställdhet, miljöfrågor, mot diskriminering eller för att hjälpa barn, äldre eller särskilt utsatta grupper. Det handlar om engagemang inom idrotten, kulturen, friluftslivet, folkbildningen eller någon annan av alla de verksamheter som bedrivs inom föreningslivet.

Detta medborgerliga engagemang har stor betydelse för människors hälsa, utveckling och behov av gemenskap. Det är helt avgörande för att vår välfärd och vårt samhälle ska fungera. Att människor fritt kommer samman kring olika frågor är också en central del i demokratin. I stor utsträckning är vår demokrati sprungen ur människors engagemang i olika sammanslutningar, föreningar eller organisationer.

Kommuner och regioner fördelar runt sex miljarder kronor till det civila samhället årligen.” Ur Demokrativillkorsutredningen (SOU 2019:35)

Denna handlingsplan vill med utgångspunkt från överenskommelsen mellan VGR och det civila samhället (antagen av regionfullmäktige 2014-11-25 § 174) ange riktning för utveckling av denna samverkan under perioden 2020–2022.

Handlingsplanen utgår från erfarenheter av det arbete som utfördes inom ramen för överenskommelsen 2015–2018 och är en vidareutveckling av det. De i planen generella och prioriterade områdena är det som särskilt visat sig vara värdefullt att fokusera på under

planperioden 2020–2022. Handlingsplanen är ett verktyg för att implementera ett strukturerat och systematiskt tillvägagångssätt för att utveckla formerna kring samverkan i dess mångfald och på olika nivåer. Handlingsplanen inbegriper därför olika former av samverkan som kan vara information, dialog och partnerskap där den ena formen inte behöver vara bättre än den andra och där nivån på samverkansformen ska motiveras utifrån behov.

Handlingsplanen bygger på att samverkan mellan det civila samhället och VGR sker utifrån principerna självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald. Dessa principer anges i den överenskommelsen som angetts ovan som i sin tur bygger på propositionen En politik för det civila samhället (Prop. 2009/10:55). I alla kontakter mellan det civila samhället och VGR ska dessa principer vara vägledande för ett hållbart samarbete. Handlingsplanen omfattar alla VGRs verksamheter som kan möta någon företrädare inom det breda civila samhället i länet.

Handlingsplanen knyter an till VGRs fyra styrande måldokument:

Faktaruta: Västra Götalandsregionens fyra styrande måldokument

- [Kulturstrategi för Västra Götaland](#)
- [Regionalt trafikförsörjningsprogram](#)
- [Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen.](#)
- [Västra Götalandsregionen 2020 – strategi för tillväxt och utveckling.](#)

Arbetet med Agenda 2030 är viktigt inom all verksamhet i alla organisationer och innehåller de globala målsättningarna om minskad fattigdom, bättre hälsa, en god miljö med mera. Denna handlingsplan är delar av detta arbete och ska skapa goda förutsättningar för genomförandet av Agenda 2030 genom praktisk samverkan och ömsesidighet.

Syfte med handlingsplanen

Handlingsplanen visar på vilken samverkan det civila samhället och VGR, inom ramen för överenskommelsen, tillsammans prioriterar 2020–2022 för att realisera VGRs fyra styrande måldokument inom ramen för samverkan mellan det civila samhället och VGR. Den syftar till att förverkliga ett mer praktiskt hanterande inom några prioriterade områden samt ge grund för en utvecklad samverkan.

Överenskommelsen

I den av regionfullmäktige antagna [överenskommelsen](#) (RF 2014-11-25 § 174) anges att överenskommelsen ska skapa förutsättningar för en jämbördig dialog mellan det civila samhällets olika företrädare i Västra Götalands län och VGR och öka kunskapen om respektive part. Överenskommelsen verkar också för att fler samarbeten mellan det civila samhället och VGR ska ske med fler utförare inom välfärdstjänsterna. Samverkan utgår från att det sker med det civila samhällets oberoende som övergripande förhållningssätt, med utgångspunkt i dess särart och värdegrund och med omsorg om medlemsnytta och samhällsnytta.

Den antagna överenskommelsen benämner det civila samhället med begreppet social ekonomi, som då var det samlande namnet för det civila samhället i VGR. Under arbetet 2015–2018 visade det sig att detta begrepp inte var funktionellt och relevant varför begreppet det civila samhället nu används. Begreppet utgår från kulturdepartementets definition från 1999 vilket innebär en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Inom det civila samhället verkar bland annat ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund, men även nätverk, upprop och andra tillfälliga grupperingar.

Överenskommelsens vision och mål

Vision

Genom samarbete och aktiv dialog skapas ett hållbart samhälle med bättre förutsättningar för utveckling av Det goda livet i Västra Götaland.

Mål

- Att tillsammans arbeta fram en hållbar utveckling genom sociala, ekonomiska och ekologiska lösningar.
- Att tillvarata invånarnas engagemang och delaktighet utifrån individ- och organisationsperspektiv.
- Att arbeta för mångfald i entreprenörskap.
- Att skapa strukturer för samverkan med ömsesidig respekt.
- Att inspirera till samarbete.
- Att regionen har ett enhetligt förhållningssätt gentemot det civila samhället.

Prioriterade utvecklingsinsatser och utvecklingsområden

Generella utvecklingsinsatser

Följande generella och verksamhetsövergripande utvecklingsinsatser behöver genomföras:

1. Verka för att tidig samverkan mellan det civila samhället och VGRs olika verksamhetsområden sker så att reella och nytänkande samverkansformerna blir synliga och genomförbara.
2. Bygga upp kunskap hos nyckelpersoner inom det civila samhället och VGR för att öka kunskapen om varandras verksamheter och förutsättningar för att på sikt ge möjligheter för kontinuerlig utveckling av samverkan inom respektive verksamhetsområde.
3. Ta lärdom av pågående utvecklingsarbete inom samverkansområdet och i förekommande fall implementera det i verksamheterna.
4. Utveckla arbetssätt avseende Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP).

Utöver dessa verksamhetsövergripande utvecklingsinsatser finns följande prioriterade utvecklingsområden:

1. Strategisk utveckling av samverkan mellan det civila samhället och Västra Götalandsregionen inom området hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar vilket kräver en omfattande omställning. Inom programområdet Nära vård kan verksamhetsutveckling bland annat ske i samverkan med det civila samhället. Inom området personcentrerad vård finns mycket att vinna på samverkan med det civila samhället.

Prioriterad inriktning 2020–2022: Under handlingsplansperioden kommer VGR och det civila samhället att utveckla och stärka samverkan inom området genom att gemensamt:

1. Utveckla hälsofrämjande och förebyggande insatser med och för individer och grupper.
2. Utveckla rehabilitering och habilitering med och för individer och grupper.

2. Strategisk utveckling av samverkan mellan det civila samhället och Västra Götalandsregionen inom området regional utveckling

Regional utveckling arbetar med forskning, utveckling och utbildning, infrastruktur och kollektivtrafik, kultur, miljöfrågor, näringslivsfrågor och social hållbarhet. Som vägledning och förankring för överenskommelsearbetet finns den regionala utvecklingsstrategin. Inom verksamhetsområdet ryms även arbetet med det civila samhällets röstbärarroll samt demokratiutveckling.

Prioriterad inriktning 2020 - 2022: Under handlingsplansperioden kommer VGR och det civila samhället att utveckla och stärka samverkan inom området genom att:

1. Utveckla samhälls-entreprenörskap och sociala innovationer.
2. Verka för innovativ och nyskapande platsutveckling för en sammanhållen region, samt för den enskilda platsen, områdets och/eller sammanhangets förbättrande.
3. Verka för att Kraftsamling fullföljda studier realiserar inom området samverkan mellan det civila samhället och VGR.

3. Strategisk utveckling av samverkan mellan det civila samhället och Västra Götalandsregionen inom området inköp och upphandling

Enligt VGRs inköspolicy ska inköp och upphandling bland annat främja ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Genom att möjliggöra för det civila samhället och mindre aktörer att kunna lämna anbud vid upphandling, kan en mångfald av utförare bli delaktiga i länets utveckling vilket också främjar utveckling av hela länet geografiskt och dess mångfald av aktörer.

Prioriterad inriktning 2020 - 2022: Under handlingsplansperioden kommer VGR och det civila samhället att utveckla och stärka samverkan inom området genom att:

1. Se till att anbudsskolor anordnas så att det civila samhället och de mindre aktörerna ges förutsättningar och kunskap att kunna lämna anbud till Västra Götalandsregion.
2. Differentiera upphandlingarna så att det finns möjlighet till delade kontrakt, reserverad upphandling, upphandling med sociala hänsyn med mera.

Genomförande och uppföljning

Genomförande

VGR med dess nämnder, beredningar och styrelser ansvarar för att handlingsplanen genomförs under planperioden. Prioriteringsområdena är förankrade inom befintligt utvecklingsarbete som pågår vilket ger en legitimitet och genomförandekraft. Regionstyrelsens beredning för folkhälsa och social hållbarhet har ett övergripande ansvar för handlingsplanen och kommer under planperioden att samordna, stödja och följa upp arbetet. Beredningen kommer inom området arbeta med information och utbildning, kunskapsspridning, kontaktskapande åtgärder, kunskapsuppbyggnad, dialog och samråd.

Det civila samhället ansvarar för att vara delaktiga i dialog, samråd och samverkan med VGR i de delar som anges i handlingsplanen. Det civila samhället, genom överenskommelsearbetet, svarar också för att tillse att det är röstbärare, mottagare och aktör för gemensam planering och utveckling i enlighet med planen. Det civila samhället svarar också för att överenskommelsen och samverkan med VGR blir känt inom den egna sektorn samt skapar forum för ökad insikt, förståelse och medvetenhet om överenskommelsen/samverkan med VGR. Det civila samhället ska också arbeta för att fler av civilsamhällets organisationer deltar i överenskommelsearbetet.

Uppföljning

Arbetet med samverkan mellan det civila samhället och VGR är ett utvecklingsarbete och ett lärande. Detta innebär att uppföljning kan ske via reflektion, analys och lärande vilket avrapporteras till regionstyrelsen en gång per år i samband med årsredovisning. Denna uppföljning skapar ett underlag för nya ställningstaganden i arbetet i ett så kallat lärandehjul. Både det civila samhället och VGR ska involveras i uppföljningsarbetet där kunskapsutveckling och nya former för lösningar av verksamheter är de primära uppföljningsområdena. En återkommande samlings- och lärandekonferens arrangeras gemensamt mellan det civila samhället och VGR. Det är väsentligt att det civila samhällets insatser synliggörs. Strävan bör vara att utforma system för uppföljning som synliggör det civila samhällets aktörer inom VGR. Detta arbete genomförs i samverkan mellan det civila samhället och VGR.

Dokumentnamn: Handlingsplan för överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället 2020–2022

Beslutad av: Regionstyrelsen 2019-12-17 § 367

Diarienummer: RS 2019-01844

Giltighetsperiod: 2020-01-01 till och med 2022-12-31

Kontaktperson: Birgitta Adler, koncernkontoret, avdelning social hållbarhet